

Thái Th L c là m t ph n ng i Vi t g c Chàm, sinh quán t i Qui Nh n, Bình Đ nh. Năm 1972,

khi đ c hai tu i, cô bé Thái Th L c đ c m t c p v ch ng ng i Canada ở bang Quebec nh n làm con nuôi, mang v Saint Hyacinthe-Bagot cách Montréal kho ng năm m i kilômét.

*Dân bi u h ở vi n Canada Ève-Mary Thái Th L c
Hình do bà Thái Th L c cung c p*

L n lên t vùng quê có nhi u nông tr i, cô thi u n Ève-Mary Thái Th L c nói ti ng Pháp gi ng Québec nh cha m nuôi c a mình.

Cô h c gi i, th o công vi c đ ng áng, chăn nuôi, i thích tham gia sinh ho t v i nh ng ng i đ ng trang l a b n x , thích d n thân vào nh ng công tác xã h i.

T t nghi p đ i h c v i b ng c nh n v ngành t i ph m h c, r i v i ki n th c chuyên môn v Lu t Di Trú và quan h gi a các s c t c thi u s , Ève-Mary Thái Th L c b t đ u d n thân vào các ho t đ ng chính tr .

Năm 2007, là nữ đầu tiên mất phụ nữ Canada có nguồn gốc Việt Nam với giọng máu Chàm trong huyết quản, đến cùng dân biểu của Bloc Quebecois, mất đến gần 100 năm trong họ ở tỉnh Ontario Canada.

Nhưng có lẽ người Việt không phải là người đầu tiên của dân biểu Thái Thái Lạc, thành viên Tiểu Ban Nhân Quyền của Ủy Ban Đối Ngoại và Phát Triển Quốc Tế trong quốc hội Canada, khi bà cùng đi Việt Nam với dân biểu Claude Guimond và hai phụ tá của ông hai tháng Bảy vừa qua, nhằm tìm hiểu về thực trạng nhân quyền trong nước.

Không may phái đoàn đã bị nhà cầm quyền Việt Nam ngăn trở không cho gặp mặt số người bị bắt để chính kiến trong khi 8406 mà họ nghe nói đến.

Mang giọng máu Việt

Trước khi đi Việt Nam, nữ dân biểu Eve-Mary Thái Thái Lạc đã có cuộc gặp với cộng đồng người ở Canada gốc Việt tại Montréal để nghe ý kiến của mọi người.

Một Đối Sĩ Nữ Quốc Hội Việt Không Phải hôm nay giới thiệu cùng quý vị bà Eve Mary Thái Thái Lạc, nữ dân biểu Canada người Việt gốc Chàm, từng không ngừng nỗ lực vì mình và với mọi người rằng dù có thế nào dù gặp phải những trở ngại thì giọng máu Việt vẫn luôn chảy trong tâm hồn của một người lớn lên và trưởng thành ở miền quê Canada:

"Khi tôi lúc ở Saint Hyacinthe, Québec, tôi lớn lên trong vùng nông nghiệp đó, tôi bắt đầu làm công việc để áng trong nông trại của cha mẹ, vậy tôi là một cô gái quê hương còn gì nữa, đó là bản chất của tôi mà."

Năm mười bảy tuổi, Thái Thái Lạc là thành viên hội đồng quản trị và thiến nguyện ở vùng Acton, Quebec.

Năm 22 tuổi, cô bắt đầu làm quen với môi trường chính trị, đến với đảng Bloc Quebecois để rồi một năm sau trở thành viên tài chính cho đảng này ngay khu vực Saint Hyacinthe-Bagot mà Bloc Quebecois có nhiệm vụ nhậm chức.

Năm 2007 Ève-Mary Thái Thá Lác trở thành dân biểu ở tỉnh Québec. Điáu gì khián người gốc Việt ở tỉnh Québec mang giọng máá Việt gốc Chám thành công trên chính tráng Québec và tỉnh Québec có người gốc Việt ở Á Châu nào điáng vào tỉnh Québec nay?

"Niám đam mê. Tôi nghĩ quan trọng nhất điáng là điáng dân chúng có thể thành công là niềm đam mê, rồi thì cái ý muốn phục vụ công tri mà mình điáng không phải phục vụ cho cá nhân mình, công thêm chút hy sinh và niềm hy vọng vào kết quả sau cùng mình sẽ điáng được. Hình như lúc nào cũng công sự hăng say và niềm đam mê trong lúc công việc hành cùng với điáng bào công a mình.

Chác cái tráng người là người nhất công a tôi là một điáng Anh, dù như tôi có thể nghe và hiểu như người nói thì hơi khó cho tôi điáng. Thành ra tôi công việc công việc và khả năng tiếng Anh kém công a mình.

Bát kể như người khó khăn lúc ban đầu, như người gốc Việt Nam điáng Canada đón nhận là như người con người chăm chỉ, ham làm việc. Tôi muốn nói rằng người gốc Việt Nam điáng đâu thì không chỉ làm giàu cho xã hội đó và một vị trí nhất mà còn mang cái văn hóa và cuộc sống công a mình điáng đóng góp vào cuộc sống người xã hội. Nói một cách khác, người gốc Việt Nam công a chúng tôi làm giàu thêm nền văn hóa công a như người dân tỉnh mà họ điáng công việc đó."

Đáng công việc sống tại Saint Hyacinthe-Bagot tại lúc hai tuổi, nói tiếng Pháp gốc Québec, công việc tráng bán xã hội như điáng là người, vậy bà nghĩ mình là Canadienne hay người gốc Việt Nam. Dân biểu Ève-Mary Thái Thá Lác không điáng:

"Tôi là dân Québec gốc Việt Nam, như người tôi hạnh phúc mà nói rằng tôi là người gốc Việt trong máu. Tôi không bao giờ dám quên nguồn công a mình. Với tôi tiếng Việt là một ngôn ngữ đẹp, công việc tôi cũng điáng Việt là một như người không hề gì, tôi hiểu là tôi sống hạnh phúc." / Dân biểu Thái Thá Lác

Nhiáu người khi gặp tôi đã nhận xét rằng tính công a tôi có vẻ thiên nhiên và người gốc Việt Nam là một. Tôi là người sống có trách nhiệm sau, tôi chăm chỉ làm việc, tôi biết tôn trọng như người giá trị và qui luật đã làm nên cuộc sống tôi hiện tại.

Hôm nay, phụ nữ nói làm sao nhé, tôi là người tin dấn đoạn nữ đầu tiên. Người dân Quebec không có tin dấn đoạn như vậy đâu. Còn tôi à, hình như tôi vẫn còn nhớ là Việt Nam khi chú tâm chọn lựa ngày lành tháng tốt cho những việc quan trọng. Tôi tôn kính tổ tiên, thích ăn chuối, thích ăn cơm, tôi chọn lựa ngày lành tháng tốt để làm đám cưới. Có kiêng có gi, có cớ có lành, đúng không? Dù như những người bạn tôi vẫn hóa giải Québec, tôi vẫn là người Việt Nam với tất cả những đức tính và phẩm giá của nó. Trong sâu thẳm của tâm hồn tôi là người Việt Nam."

Tự đánh giá mình là một phụ nữ hoạt động, yêu chuộng sự công bằng, không ngại dấn thân với những thách thức, nữ dân biểu u hò Eve-Mary Thái Thị Lộc từng hi vọng đi trong những buổi đi đầu trên với Việt Nam tại quốc hội Canada, đòi hỏi chính phủ Việt Nam tôn trọng các quyền căn bản của người dân, yêu cầu trả tự do cho những tù nhân chính trị còn bị giam giữ trong nước.

Bà cũng từng lên tiếng ủng hộ Ngày Việt Nam, do Liên Hội Người Việt Canada tổ chức tại quốc hội tháng Tám năm nay.

Trong chuyến đi Việt Nam hôm tháng Bảy, phái đoàn dân biểu u hò Canada trong đó có bà Thái Thị Lộc, đã gặp hai linh mục Nguyễn Văn Lý và Phan Văn Lợi tại Huế. Những người phái đoàn bị ngăn cản không cho gặp hòa thượng Thích Quảng Đức, các linh mục giòng Chúa Kitô Thái Hà, luật sư Lê Thị Công Nhân, và thân nhân của những nhà đả kháng đang bị giam giữ như nhà văn Trần Khôi Thanh Thủy, nhà văn Nguyễn Xuân Nghĩa, ông Nguyễn Hoàng Hải là một blogger Điêu Cày, nhà giáo Vũ Hùng, cô Phạm Thanh Nghiên ...

Tại chuyến đi này, dân biểu u hò Thái Thị Lộc sẽ cùng đồng viên Claude Guimond tiếp xúc với những người đi đầu một thế hệ tại nghe và hiểu tình hình nhân quyền Việt Nam trước Ủy Ban Đa Dân Quốc và Phát Triển Quốc tế Canada.

Đây không phải là lần đầu tiên bà Thái Thị Lộc đi Việt Nam. Năm 2008, lần đầu tiên người phụ nữ gốc Chăm này trở lại Qui Nhơn, Bình Định, nơi bà mẹ một lần chào đời:

"Tôi muốn nói rằng người Việt Nam là một dân tộc thân thiện mà tôi hạnh phúc được là một thành viên của dân tộc đó. Tôi nghĩ tôi lấy làm tiếc mà nói rằng người dân Việt Nam thì ưu ái quyên luyến. Không như Canada này, người ta có thể làm bất cứ điều gì người ta muốn miễn là không phạm pháp, còn ở Việt Nam thì hoàn toàn khác. Đó là cái không may của người Việt trong nước, vào khi người Việt là người ngoại quốc và dân chủ thì đã tiến rất xa

và đã ý thức rõ ràng thế nào là tự do cũng như nhân quyền cho mình và cho người khác."

Tranh đấu cho dân tộc Việt

Nữ dân biểu Thái Thị Lệ c. Photo courtesy of parl.gc.ca

Rồi tôi chuyển đi Việt Nam làm thơ nhì, cùng với phái đoàn dân biểu hạ viện tháng Bảy, nữ dân biểu Eve Mary Thái Thị Lệ cũng nhận xét:

"Là một thành viên của Bloc Québécois ở Canada, dĩ nhiên tôi nói về tự do tranh đấu tại xứ này, tôi hiểu dĩ nhiên người dân Việt Nam không có được cái quyền đi lập, một quyền là chính đáng muôn thủa trong một đất nước có dân chủ. Tôi thật sự thất vọng, mặc dù tôi không muốn dùng chữ thất vọng này một chút nào, rằng quyền tự do tư tưởng và đi kháng hay đi lập với chính phủ hoàn toàn bị cấm đoán ở Việt Nam."

Tại Việt Nam, chính phủ gần như luôn tóm hết quyền hành trong tay, người dân không được quyền đi bầu chọn cho mình một người đi di dân xứng đáng, vậy lý do ai bình việc lý do ai tranh đấu cho họ một khi họ muốn yêu sách đi đâu đi với cái chính phủ đang nắm quyền đó? Không như Canada này nói chung và đảng Bloc Quebecois nói riêng luôn đề cao chân lý và giá trị của dân chúng và sự tự quyết, nhưng giá trị này không hiện hữu ở Việt Nam.

Nếu có lý do nào bày tỏ cùng những người trẻ Việt Nam ở ngoài này và ở trong nước, tôi muốn nói với các bạn trẻ rằng tôi, một phụ nữ thôn quê mang giọng máu Việt lai Chàm, mà còn được bầu vào quốc hội của một đất nước giàu có và văn minh, vậy thì bạn phải nhận ra các bạn trong một đất nước đã phải từng chịu đựng gian khổ cho đất nước của mình, khi có dịp các bạn phải thể hiện cái quyền tự do chính đáng của mình, nếu không có thì phải tranh đấu cho có cái quyền thiêng liêng này vì đó không chỉ là ích cho các bạn mà cho tất cả những người cùng thời với bạn và cho cả con cái của các bạn sau này."

"... tôi hiểu được rằng người dân Việt Nam không có được cái quyền đi lập, một quyền lợi chính đáng muôn thủa trong một đất nước có dân chúng. Tôi thấy sự thất vọng rằng quyền tự do tự nguyện và đi kháng hay đi lập với chính phủ hoàn toàn bị cấm đoán ở Việt Nam. /Dân biểu Thái Thị Lộc

Đó là những lý do bày tỏ của nữ dân biểu Việt gốc Chàm Ève-Mary Thái Thị Lộc, đi di dân dân cư khu vực Saint Hyacinthe-Bagot thuộc tỉnh bang Québec, Canada.

Quan điểm của cộng đồng người Việt ở Québec đối với bà Thái Thị Lộc ra sao? Ông Trưởng Sĩ Thúc, cộng đồng tại Montréal, phát biểu:

"Đây là một biểu tượng cho thấy người Việt Nam chúng ta bất cứ nơi nào cũng có khả năng tham gia vào chính trị và đi đâu đi đến là người có tài. Đây là niềm hân hạnh cho những người dân khác tại đây như ở Canada, nhất là đối với người Việt Nam chúng ta, giúp đỡ được cho cái nguyện vọng của người Việt Nam chúng ta tại Canada. Người ta cũng không quên là người dân biểu này có một cách này cách khác can thiệp với chính quyền Việt Nam, làm sao để người trong nước có thể sống thoải mái và dân chúng hơn.

Cái biểu tượng thứ hai, Canada là một nước dân chúng, họ chấp nhận mọi sắc dân, không kỳ thị, không kèn cựa với một ai. Ngay như bà toàn quyền của Canada, tức vị đi di dân cho nước hoàng

Anh Canada, cũng là m t ng i Haiti t c m t ng i g c da đen."

Ng i th hai, nhà văn Ti u Thu, cũng Québec, nêu lên m t đi m mà bà nói là có s l n c n khi n dân bi u Thái Th L c đ ng trong Bloc Quebecois, trong khi m t s nhi u ng i Vi t i nghiêng v đ ng T Do là m t đ ng chính tr l n c a Canada:

"Ph i nói m t phon nă ng đ ng tài gi i m i có th vào đ c cái đ a v cao nh v y. Ch có cái bà đ ng trong Bloc Quebecois, nh ng mà chúng tôi, nh ng ng i di dân, i đ ng v phía đ ng T Do, thành ra cũng có h i l n c n. Bloc Quebecois ch tr ng tách x Québec ra kh i Canada, và cái Parti Liberal là m t đ ng chung c a Canada này. Bình th ng nh ng ng i di dân nh chúng tôi lúc nào cũng mu n mình là m t công dân c a Canada h n là m t công dân Québec, b i Québec ch là m t t nh bang c a x Canada."

Trong đôi ba l n tr i báo chí t i Montréal, n dân bi u Thái Th L c có nói bà không ch tr ng chia r hay quy t li t tách r i Québec kh i Canada, ch mong m i nh ng giá tr và nh ng s khác bi t c a Québec đ c công khai nhìn nh n trong Liên Bang Canada.